

Barometer
Goedkoopste
geneesmiddel

INLEIDING

De ziekteverzekering kan nog 62 miljoen euro besparen als artsen consequent het goedkoopste geneesmiddelen zouden voorschrijven. De patiënten zouden hierdoor 47 miljoen euro minder moeten betalen. Dat blijkt uit de jaarlijkse barometer ‘goedkoopste geneesmiddel’ van het Socialistisch Ziekenfonds. Uit de gegevens blijkt nog dat de huisartsen hun quota van 60 % goedkoopste voorschrijven niet halen. Het gemiddelde ligt op 54,8 %. 75 % van de huisartsen haalt de 60 % quota niet.

Het Socialistisch Ziekenfonds legde de loep over het goedkoop geneesmiddelengebruik in België. Het ging na in zijn data 2017 welke besparing nog gehaald kan worden voor patiënt en ziekteverzekering indien systematisch het goedkoopste geneesmiddel zou worden afgeleverd. Ook bekeek het ziekenfonds of huisartsen hun quota goedkoopste voorschrijven bereikten. De regering trok dit op 1 januari 2017 op van 50 naar 60 %.

Generische geneesmiddelen zijn goed ingeburgerd in België. Het gaat om geneesmiddelen met hetzelfde actieve bestanddeel als het originele alternatief, maar die goedkoper zijn zowel voor het RIZIV als voor de patiënt. In 2017 kregen 8 op de 10 leden van het Socialistisch Ziekenfonds een generisch geneesmiddel en 99,9 % van de artsen schreven er voor.

Dat is goed nieuws. Generische geneesmiddelen doen zowel de ziekteverzekering als de patiënt besparen. Als het patent van een origineel geneesmiddel vervalt, mogen er generische alternatieven van gemaakt worden die evenwel minstens 44 % goedkoper op de markt moeten komen. Voor geneesmiddelen die vaak worden voorgeschreven, loopt de prijsdaling soms zelfs op tot 80 % wat ook voor de patiënt een belangrijke besparing kan betekenen.

Jammer genoeg wordt het maximale besparingspotentieel niet bereikt. De Belgische artsen blijven het originele geneesmiddel voorschrijven in bijna 1 op 2 gevallen wanneer generieken beschikbaar zijn¹. Ook de originele geneesmiddelen dalen in prijs wanneer generische alternatieven op de markt komen, maar blijven niettemin vaak toch iets duurder dan het generisch alternatief. 96 % van de generieken behoren tot de goedkoopste geneesmiddelen², tegen slechts 1 op de 2 originele geneesmiddelen.

Alhoewel voor 70 % van de geneesmiddelen die afgeleverd zijn, een generisch alternatief bestaat, bedraagt het aantal “goedkoopste geneesmiddelen” geen 55 %. Als besparingsmaatregel heeft de regering nochtans beslist het quota van elke huisarts om “goedkoopste geneesmiddelen” voor te schrijven van 50 % naar 60 % van totaal aantal voorschriften te verhogen vanaf 1 januari 2017. Voor 2018 zijn het de quota’s van de specialisten die verhoogd zijn.

POTENTIËLE BESPARING ALS ARTSEN HET GOEDKOOPSTE GENEESMIDDEL Zouden VOORSCHRIJVEN

70 % van de geneesmiddelen afgeleverd in 2017 aan de leden van het Socialistisch Ziekenfonds is een origineel geneesmiddel waarvan het patent vervallen is ofwel een generiek ofwel een biosimilaire. Ze zijn veel goedkoper voor de ziekteverzekering dan de recente geneesmiddelen zonder alternatief gezien ze slechts 44 % van de uitgaven uitmaken. Ze kosten evenwel nog meer dan 83 miljoen euro voor de patiënt of 65 % van de remgeld voor terugbetaalde geneesmiddelen. Deze proportioneel hogere kostprijs voor de patiënt is te verklaren doordat meer dan 4 originele geneesmiddelen met een alternatief op 10 nog een supplement ten laste legt aan de patiënt. De originele geneesmiddelen kunnen inderdaad hun hogere prijs behouden voor zover 5 € meeruitgave voor de patiënt niet overschreden wordt.

---

¹ farmanetgegevens

² Geneesmiddelen die in een prijsvork van 5 % liggen tov het goedkoopste alternatief (20 % als er minder dan 3 geneesmiddelen in de vork zitten). Voor biosimilars en hun originele alternatieven bedraagt de vork 15 % ...

Tabel 1 : Geneesmiddelen voorgeschreven aan de leden van het Socialistisch Ziekenfonds in 2017

	DDD ³	Kostprijs RIZIV	Kostprijs patiënt
Alle geneesmiddelen	1.503.738.609 100 %	716.224.983 100 %	128.715.522 € 100 %
Met goedkoop alternatief	1.046.402.284 70 %	312.249.247 44 %	83.520.786 € 65 %
Zonder goedkoop alternatief	457.336.325 30 %	403.975.736€ 56 %	45.194.736 € 35 %

Indien systematisch het goedkoopste geneesmiddel (zelfde actieve bestanddeel, zelfde sterkte, zelfde verpakkingsgrootte) zou zijn voorgeschreven, zou de ziekteverzekering 62 miljoen euro bespaard hebben en de patiënten 47 miljoen euro. Voor de leden van het Socialistisch Ziekenfonds komt dit overeen met 11 % van hun geneesmiddelenfactuur.

Indien in 2017 stevast een geneesmiddel uit de korf goedkoopste geneesmiddelen was afgeleverd, had de ziekteverzekering 17 miljoen euro bespaard en de patiënt 31 miljoen euro.

Tabel 2 : Kost en potentiële besparingen indien systematisch het goedkoopste wordt voorgeschreven

Kost		Patiënt	RIZIV
Zonder goedkoop alternatief		45.194.736 €	403.975.736 €
	reëel	83.520.786 €	312.249.247 €
Met goedkoop alternatief	Vork goedkoopste	74.424.920 €	307.291.404 €
	Het goedkoopste	69.940.804 €	294.281.170 €

Potentiële besparingen		Patiënt	Riziv
Met goedkoop alternatief	Vork goedkoopste	9.095.866 €	4.957.843 €
	Het goedkoopste	13.579.982 €	17.968.077 €

Extrapolatie België	
Patiënt	Riziv
31.365.055 €	17.096.010 €
46.827.524 €	61.958.886 €

Om het nog iets concreter te maken. De leden van het Socialistisch Ziekenfonds zouden 1 miljoen euro hebben kunnen besparen bij volgende veel gebruikte geneesmiddelen: narcotisch analgeticum (N02A), maagzuurremmers (A02B), antidepressiva (N06A) en niet-steroïdale anti-inflammatoire middelen (M01A). Het RIZIV zou gelijkaardige bedragen bespaard hebben voor deze klassen, en ook nog eens zoveel voor de antipsychotica (N05A) en cholesterolverlagers (C10A). Te noteren ook dat een potentiële besparing van bijna 1 miljoen euro gerealiseerd zou kunnen worden door het voorschrijven van biosimilaire geneesmiddelen in de anti-TNF klasse (L04A). Dat zijn geneesmiddelen die onder meer vaak gebruikt worden voor reumatoïde artritis.

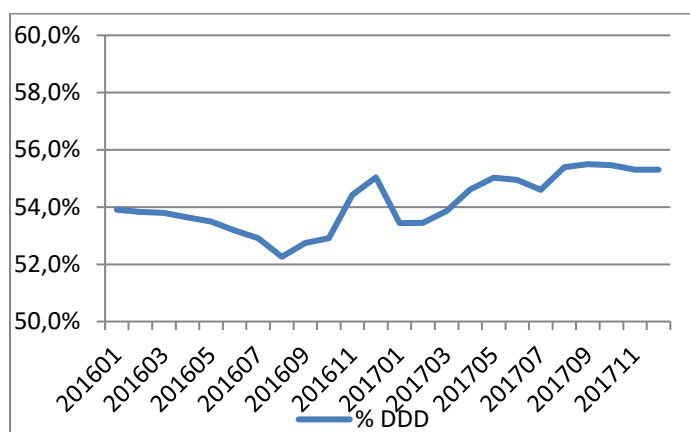
³ DDD (Daily defined dose) is een meeteenheid gedefinieerd door de Wereldgezondheidsorganisatie. Ze is een benadering van de hoeveelheid werkzame stof die een volwassene gemiddeld per dag krijgt wanneer het geneesmiddel voor de hoofdicatie is voorgeschreven

QUOTA HUISARTSEN GOEDKOOPSTE GENEESMIDDELEN

Artsen zijn sinds 2006 verplicht om een bepaald percentage minder dure geneesmiddelen voor te schrijven. Op 1 januari 2017 verhoogde het quota van aantal voorschriften ‘goedkoopste geneesmiddelen’ voor huisartsen van 50 naar 60 %. De apotheker mag enkel een geneesmiddel uit de korf goedkoopste geneesmiddelen afleveren indien de arts dit heeft voorgeschreven of indien de arts op stofnaam heeft voorgeschreven waarbij hij enkel het actieve bestanddeel op het voorschrift vermeldt.

Gemiddeld schrijven huisartsen nu 54,8 % goedkoop voor, daar waar dit in 2016 nog 53,6 % was. We zijn dus ver van de beoogde verhoging met tien procentpunt tot 60 %. Het voorschrijfgedrag wordt onvoldoende gestuurd door deze wettelijke verplichting. Andere maatregelen, zoals de komst van nieuwe generieken of het aankondigen van de schrapping van terugbetaling van sommige geneesmiddelen in 2017, zorgen vaak voor een belangrijker impuls.

Tabel 3 : Evolutie voorschrijfgedrag huisartsen goedkoopste geneesmiddelen⁴

Volume - DDD				
	De goedkoopste geneesmiddelen	Alle geneesmiddelen	%DDD	Quota
2016	467.685.110	873.243.849	53,60 %	50 %
2017	465.760.657	850.399.452	54,80 %	60 %

De verschillen tussen de huisartsen zijn groot. De 25 % beste leerlingen schrijven 61 % goedkoop voor en halen dus hun wettelijke verplichtingen. Dit betekent dat de doelstelling van 60 % realistisch is te meer dat sommigen zelfs bijna 70 % bereiken. De 25 % slechtste leerlingen zetten slechts op de helft van hun voorschriften een goedkoop geneesmiddel.

Tabel 4: verdeling van het percentage goedkoop voorschrijven over de huisartsen

Gemiddelde	p5	p10	p25	p50	p75	p90	p95
56 %	44 %	47 %	51 %	56 %	61 %	66 %	69 %

⁴ Berekend op basis van voorschrijfprofiel van minstens 120 voorschriften aan de leden van het Socialistisch Ziekenfonds

Het voorschrijfgedrag wordt nauwelijks beïnvloed door het statuut van de patiënt, voorkeurtarief of gewoon verzekeren. Wel merken we provinciale verschillen op. Van de 9.144 huisartsen bereikt de helft in West- en Oost-Vlaanderen en Antwerpen quasi het quota terwijl in Wallonië dit slechts voor 25 % het geval is. Het verschil tussen de provincies is vooral te verklaren door 5 % van de artsen die veel aandacht hebben voor rationeel voorschrijfgedrag.

Tabel 5: % goedkope geneesmiddelen voorgeschreven door huisartsen per provincie

Provincie	Aantal artsen	Gemiddelde	p5	p10	p25	p50	p75	p95
Oost-Vlaanderen	951	58 %	45 %	49 %	54 %	59 %	64 %	72 %
West-Vlaanderen	648	58 %	45 %	49 %	53 %	58 %	63 %	69 %
Antwerpen	1068	58 %	44 %	48 %	53 %	58 %	64 %	71 %
Limburg	608	57 %	46 %	48 %	52 %	57 %	61 %	69 %
Vlaams-Brabant	1129	57 %	44 %	48 %	52 %	57 %	62 %	70 %
Brussel	1290	57 %	42 %	47 %	51 %	57 %	62 %	70 %
Waals-Brabant	405	55 %	43 %	46 %	50 %	55 %	59 %	67 %
Namen	537	54 %	44 %	47 %	50 %	54 %	59 %	66 %
Henegouwen	1118	54 %	43 %	46 %	50 %	54 %	58 %	65 %
Luik	1145	54 %	42 %	45 %	49 %	53 %	58 %	66 %
Luxemburg	245	53 %	43 %	45 %	49 %	54 %	58 %	65 %

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De regeringsbeslissing om het huisartsenquota voorschrijven goedkoopste geneesmiddelen op te trekken van 50 naar 60 %, is niet gerealiseerd. Tussen 2006 en 2007 nam het percentage met minder dan 1 procentpunt toe. Slechts een kwart van de huisartsen respecteert de wettelijke verplichting.

Nochtans raakt deze maatregel niet aan de therapeutische vrijheid. Het actieve bestanddeel, de sterkte en de toedieningsvorm blijven ongewijzigd, de arts moet enkel een goedkoop identiek alternatief voorschrijven of voorschrijven op stofnaam.

De overheid en de patiënten lopen hierdoor enkele tientallen miljoenen mis. Dit nog abstractie makend van het feit dat de besparing van 40 miljoen die de regering vooropstelde met het optrekken van het plafond niet gehaald werd. Het is duidelijk onvoldoende om enkel de wettelijke verplichtingen aan te passen zonder flankerende maatregelen op het voorschrijfgedrag.

Het Socialistisch Ziekenfonds stelt daarom voor om alle drempels voor goedkoop voorschrijven weg te werken

- 1) verbod om supplement aan patiënt te vragen als een alternatief bestaat voor het origineel geneesmiddel
- 2) verplichting voor de apotheker om het goedkoopste geneesmiddel af te leveren bij elke nieuwe behandeling wanneer een generisch alternatief beschikbaar is
- 3) mogelijkheid voor de huisapotheker om aan de patiënt voor te stellen een goedkoper alternatief af te leveren voor lopende behandeling
- 4) verplichting in de software pakketten van de huisartsen om als eerste optie het voorschrijven op stofnaam voor te stellen gevolgd door de goedkoopste geneesmiddelen
- 5) informeren van de patiënten en zorgverleners over kosten en alternatieven. Met de app 'goedkoopste geneesmiddel' van het Socialistisch Ziekenfonds kan iedereen op een eenvoudige manier deze informatie terug vinden. ⁵

---

5 App "Goedkoopste Geneesmiddel"

Ons ziekenfonds ontwikkelde een gratis app om snel en eenvoudig het goedkoopste geneesmiddel op te zoeken. De app is beschikbaar voor iPhone en Android.

Met de app vind je het goedkoopste geneesmiddel in drie eenvoudige stappen:

Typ (een deel van) de naam van het geneesmiddel dat je zoekt.

Klik in de lijst die verschijnt op het geneesmiddel dat je zoekt.

Kies de juiste dosis.

Je ziet nu alle geneesmiddelen met dezelfde werking. Het goedkoopste staat bovenaan.

Onze zoekmodule maakt gebruik van de databank van het RIZIV en wordt elke maand bijgewerkt. Zo ben je zeker dat de opgezochte informatie juist is. Je hebt wel altijd een verbinding met het internet nodig om de app te gebruiken.

Download onze gratis app via de Play Store of de App Store.

Zoekmodule

Heb je geen smartphone of heb je een Windows Phone? Geen probleem! De app maakt gebruik van dezelfde databank en geeft dezelfde resultaten als de zoekmodule op de website. De zoekmodule vind je hier:

[Zoekmodule goedkoopste geneesmiddel](#)